

ПОРЯДНІСТЬ, ІНТЕЛІГЕНТНІСТЬ, ПРИХИЛЬНІСТЬ ЯК ПРОЯВИ ДУХОВНОСТІ

Мартиненко Н.М.

*«Тепер, коли ми навчилися літати у повітрі,
як птахи, плавати під водою як риби, нам не
вистачає лише одного: навчитися жити на
Землі, як людям».*

Бернард Шоу

Порядність, інтелігентність, прихильність, доброзичливість, на наш погляд, є невід'ємною умовою духовності людини, її повноцінного духовного життя. Нагальною потребою сьогодення є усвідомлення молодими людьми необхідності дотримання цих умов. Сучасна цивілізація, на жаль, на певному етапі розвитку, спричинила заміну цих ідеалів інтелігентності людини на «успіх понад усе», і почала ставитися до цих рис характеру як до старомодних, непотрібних у повсякденному житті.

Наш досвід свідчить про те, що саме ці, сформовані властивості характеру є запорукою успіху у викладацькій практиці. Контингент студентської аудиторії змінився. Вона стала інтернаціональною, отже, ми маємо продовжувати багатовікові традиції українського учительства. Історичним фактом є те, що Україна була інтелектуальним «донором» багатьох країн. Згадаймо, нашого співвітчизника Юрія Котермака (Дрогобича), який був ректором Болонського університету і почесним громадянином міста Болонья. Згодом, наприкінці XV століття, він читав лекції у Краківському університеті з астрономії, медицини, та теорії мистецтв. Значна кількість викладачів російських вишів також походили з України. Не дивно, бо основоположним принципом освітньої діяльності шкіл різного рівня XV-XVI століть стала теза, що з науки «все добре приходить», а занедбання її викликає «неряд і все зло». Педагогічні принципи братських шкіл ґрунтувалися на гуманістичних засадах. «Порядок шкільний» визначав роль вчителя у системі народної освіти. Він повинен був бути зразком високоморальної поведінки. Вчитель мав бути «побожний, скромний, не гнівливий, не срамослов.., не прихильник ересі, а підмога благочестя». Виховувати учнів вчитель мав таким чином, щоб він «не залишався винен ні за одного (учня) Богу Вседержителеві і перед батьком їх, і йому самому». Для вчителя всі учні – і бідні, і багаті – мали бути людьми рівними.

Отже, багатонаціональна аудиторія сучасних студентів вимагає від нас додаткової уваги і толерантності. Наша кафедра суспільних наук працює із першокурсниками. Це дуже складний і драматичний період у їхньому житті. Студенти-іноземці, опинившись у нашій країні часто-густо переживають культурний шок. Відірваність від родини, обмежена можливість спілкування (переважна більшість населення не спілкується англійською), адаптація до навчання в університеті, побутові труднощі, пов'язані з тим, що не всі можуть себе обслуговувати (прати, прасувати, тощо), використовувати місцеві продукти харчування для приготування їжі та багато іншого. В цих умовах, доброзичливе ставлення, розуміння, підтримка викладача можуть значною мірою полегшити сприйняття нових умов існування у чужому культурному

оточенні. Ще Будда радив дивитися з прихильністю на все існуюче, і щоб кожне «ваше слово було спокійним, привітним, ласкавим; нехай кожна ваша дія слугуватиме виправленню помилки, розвитку добра». Проста посмішка, зацікавлення справами, теплі слова – роблять більше, ніж постійні настанови, накази або розпорядження. Студенти-представники різних рас і національностей, різного виховання та віросповідання, тонко відчують щирість і тактовність. У них загострене відчуття справедливості. І саме тому, ми зможемо навчити їх власним прикладом, терпінням і наполегливістю. Інтелігентність – це здатність до порозуміння, до сприйняття, це терпляче ставлення до світу і людства. Основний принцип інтелігентності – інтелектуальна свобода – свобода як моральна категорія. Інтелігентна людина не є вільною лише від своєї совісті та своєї думки (Д. Лихачов). А філософ-екзистенціаліст Х. Ортега-і-Гассет писав, що називатися інтелігентною людиною може лише та, для якої власна душа стала відкритою книгою. Адже культура зобов'язує нас поважати в собі і в інших особистість, свято шанувати своє право і право інших на незалежне внутрішнє духовне життя.